

KS/2022:342

KS § 58**Planeringsstrategi för fysisk planering i Gagnefs kommun****Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

1. Anta ”Planeringsstrategi Gagnefs kommun”.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige ska ta fram och anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val. Om kommunfullmäktige har antagit en ny översiktsplan inom samma tidsperiod behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi också. Kommunens första planeringsstrategi ska ha antagits senast 11 september 2024.

Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen. Kommuninvånare, näringsliv och intresseorganisationer med flera behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, kommunstyrelsens förvaltning, 2024-04-29, 1 sida.
Planeringsstrategi Gagnefs kommun, mandatperioden 2022-2026, 15 sidor.
Bilaga, Planeringsstrategi 2022-2026 Gagnefs kommun, 1 sida.
Yttrande, Länsstyrelsen Dalarnas län, 2022-08-25, 6 sidor.

Tidigare beslut i ärendet

KS 230324 § 42

Lagrum

Plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 23§

Protokollsutdrag

Kommunfullmäktige

Planeringsstrategi Gagnefs kommun

Mandatperioden 2022-2026

Beslutsinstans	Beslutsdatum, paragraf	Diarienummer
Kommunfullmäktige	2024-06-17, § XX	KS/2022:342
Dokumenttyp	Handling	Handläggare
Plan	Antagande	Kommunarkitekt

Foton/illustrationer om inget annat anges Kia Visén

GAGNEFS KOMMUN Färjbacksvägen 5, 785 61 Djurås
WEBBPLATS gagnef.se VÄXEL 0241-151 00 E-POST registrator@gagnef.se ORG.NR 212000-2155

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Vad är översiktsplanering?	4
Vad är en planeringsstrategi?.....	4
Länsstyrelsens roll i planeringsstrategin.....	5
Metod.....	6
Nuläge	7
Vision 2030	7
Politiska strategiska vägval	7
ÖP 2040	8
FÖP Djurås	8
LIS-plan tätorter	8
VA-plan	9
Cykelpolicy.....	9
Bostadsplanering 2017-2025	9
Ändrade planeringsförutsättningar.....	10
Miljöbalken.....	10
Plan- och bygglagen (PBL)	10
Barnkonventionen.....	10
Bostadsförsörjningslagen	10
Omvärldsanalys	11
Klimatanpassning	11
Kulturmiljö	11
Ny statusklassning av recipienter och nytt åtgärdsprogram	11
Transportsystem	12
Översiktsplanens aktualitet.....	13
Förutsättningar för vidare arbete.....	14

BILAGOR

- Exceltabell med strategiska fysiska planer, Excel
- Underlag inför planeringsstrategi för Gagnefs kommun, Länsstyrelsen Dalarna, 2022-08-25, PDF

Inledning

Gagnefs översiktsplan, ÖP 2040, antogs av kommunfullmäktige i juni 2022. I april 2020 ändrades Plan- och bygglagens tredje kapitel. Det nya är att kommunfullmäktige varje mandatperiod ska göra en aktualitetsprövning av gällande översiktsplan genom att anta en planeringsstrategi. Detta ska göras senast 24 månader efter ordinarie val. Gagnefs kommuns planeringsstrategi har antagits den 17 juni 2024 på Kommunfullmäktige.

Planeringsstrategin ska vara ett verktyg för politiska prioriteringar. Den beskriver i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till vissa krav i plan- och bygglagen. Det vill säga, om översiktsplanen ger tillräckligt stöd och avsedd vägledning för beslut angående mark- och vattenanvändning och för den byggda miljön.

Planeringsstrategin visar också på de viktigaste frågorna som är aktuella just nu och som behöver hanteras inom kommande mandatperiod. Den beskriver vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen de närmaste åren.

Vad är översiktsplanering?

En översiktsplan är ett dokument som varje kommun tar fram i syfte att redogöra för inriktningen på den långsiktiga utvecklingen av kommunens fysiska miljö.

Översiktsplanen omfattar hela kommunen och ger vägledning för hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan den ger riktlinjer och vägledning för hur kommunen önskar den framtida utvecklingen av mark- och vattenområden. Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen har för avsikt att tillgodose riksintressen och följa rådande miljö kvalitetsnormer. Lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där strandskyddet kan komma att upphävas ska redovisas. Kommunen ska ge sin syn på risken för skador till följd av klimatrelaterade översvämningar, ras, skred och erosion samt hur risken ska hanteras genom bland annat klimatanpassade åtgärder. Kommunen ska även, i översiktsplanen och i ett separat riktlinjedokument för bostadsförsörjning, redovisa hur man har för avsikt att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

Översiktsplanen kan delas in i mindre delar, exempelvis en TÖP (tematiskt tillägg till översiktsplanen). Det är en plan som belyser en specifik fråga och kan uppdateras oberoende av ÖP 2040. Ett annat exempel är en fördjupad översiktsplan, FÖP, som ger en mer detaljerad vägledning över ett visst geografiskt område. FÖP:en ska ses som ett komplement och förtydligande av översiktsplanen, ÖP 2040. Utöver dessa delar finns även andra strategiska planer, policys, riktlinjer och program för fysisk planering som kan ingå i kommunens översiktliga planering.

Vad är en planeringsstrategi?

Syftet med en planeringsstrategi är att kommunens översiktsplanering ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell.

Planeringsstrategin är ett nytt verktyg för detta. Den ersätter tidigare krav på att kommunfullmäktige minst en gång varje mandatperiod ska pröva om översiktsplanen är aktuell. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras.

Det kan till exempel handla om att kommunen i planeringsstrategin anger att det finns ett behov av att se över den kommunomfattande översiktsplanen, eller att översiktsplanens detaljeringsgrad behöver ändras för en viss del av kommunen. Det kan också handla om att delar av den befintliga planen behöver ändras för att tillgodose ett visst allmänt intresse, exempelvis vindkraft, strandskydd, grönområden, kulturmiljö, eller utbyggnad av kommunikationsleder.

I planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor som leder mot målen i kommunens vision med utvecklingen av den fysiska miljön. Genom att jobba kontinuerligt med strategin kan kommunen fånga de ändrade planeringsförutsättningar som sker och beskriva prioriteringar och satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering. Planeringsstrategin kan därför ändras från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Det är upp till kommunen att bestämma vilka delar som ska ändras.

Länsstyrelsens roll i planeringsstrategin

Länsstyrelsen Dalarnas underlag visas i sin helhet i bilaga.

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap 26 § plan- och bygglagen (PBL) i ett underlag till kommunen redovisa statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska anges hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller. Av Länsstyrelsen Dalarnas samrådsyttrande 2021-12-09 på Gagnefs översiktsplan framgick bland annat de statliga och mellankommunala intressen som kommunen borde beakta och som har betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen bedömer att det överlag inte har skett några betydande förändringar av intressena sedan dess. Länsstyrelsen vill dock lyfta fram följande som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Nedan kommer en kort sammanfattning över de delar som pekas ut som viktiga att ta hänsyn till när översiktsplanen ska ändras. Sammanfattningsvis innehåller underlaget information om:

- Riksintressen
- Hälsa och säkerhet - vatten och avlopp, vattenförsörjningsintressen, med flera
- Bostadsförsörjning
- Energi och klimat
- Förnybar energi
- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Infrastruktur – nationella och regionala mål, planer och program

Länsstyrelsen bedömer att granskningsyttrandet på den kommuntäckande översiktsplanen inte längre är aktuellt. Gagnefs kommun har i antagandehandlingen tillgodosett Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet daterat 2022-04-22 gällande grundvattenskydd och vattenförsörjning.

Metod

Arbetet med planeringsstrategin har omfattat en analys och en bedömning av översiktsplanens samtliga dokument och aktuellt planeringsunderlag. Det inkluderar alla allmänna intressen och tillhörande planer och program. För att säkerställa att så blir utfallet har en arbetsgrupp tittat på innehållet i planeringsstrategin. Arbetsgruppen består av representanter från kommunens alla förvaltningar samt kommunala bolag.

Inför kommunens arbete med planeringsstrategi ska Länsstyrelsen enligt 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (PBL), i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen i Dalarna har överlämnat sitt planeringsunderlag till kommunen i augusti 2022.

Genom att arbeta kontinuerligt med strategin kan kommunen fånga de ändrade planeringsförutsättningar som sker och beskriva prioriteringar och satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering. Att en ny planeringsstrategi tas fram innebär dock inte per automatik att den antagna översiktsplanen behöver ändras, planen ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i framtida översiktsplan.

Nuläge

Avsnittet Nuläge beskriver de befintliga antagna planer, program, policys, fördjupningar, tematiska tillägg samt inriktningsbeslut som är relevanta för översiktlig planering.

Vision 2030

Vision 2030 antogs av Kommunfullmäktige den 3 maj 2018.

Visionen för Gagnefs kommun är vägledande för planering och genomförande i alla kommunens verksamheter.

Politiska strategiska vägval

De politiska strategiska vägvalen antogs av Kommunstyrelsen den 26 maj 2020. De politiska strategiska vägvalen ligger till grund för rekommendationerna om hur kommunens mark- och vattenområden bör utvecklas, användas och bevaras. Vägvalen har utgått från tre möjliga alternativ till markanvändning för kommunens tätorter: behålla/skapa öppen mark, skogsmark och/eller förtätning av byggnation.

Gagnefs unika identitet är sin flerkärniga tätortstruktur som ligger som ett pärlband längs med älvarna. Det är viktigt att identiteten bevaras och utvecklas genom att främja rekreation och närproducerad mat samt bevara natur- och kulturmiljöer. I lägen som uppfattas som attraktiva, exempelvis tomter nära vatten, kan kommunen erbjuda mark för både bostäder och verksamheter.

Hela kommunen växer och fortsatt befolkningstillväxt skapas genom att:

- ta vara på där det finns intresse att bygga,
- skapa attraktiv mark för all typ av bebyggelse,
- främja ett rikt natur- och kulturliv,
- ha en aktiv markanskaffningspolitik.

Förtätning eftersträvas i första hand när tätorterna växer och utvecklas samtidigt som värdefull kulturmiljö och populära rekreationsområden bevaras. På så vis skapas en tät, miljövänlig bebyggelse som är nära, tillgänglig och har goda möjligheter för kollektivtrafik.

Tätortsnära skog är en del av grönstrukturen och bör prioriteras på de platser där den är viktig för folkhälsan, friluftsliv och rekreation.

Öppen mark som är produktiv och aktivt brukas bör i första hand bevaras. I anslutning till befintliga tätorter kan ändå produktiv, öppen mark tas i anspråk om följande uppfylls:

- det bidrar till en god samhällsstruktur,
- samhällsviktiga intressen inte kan tillgodoseas på annan mark,
- bidrar till ett resurseffektivt och hållbart samhälle.

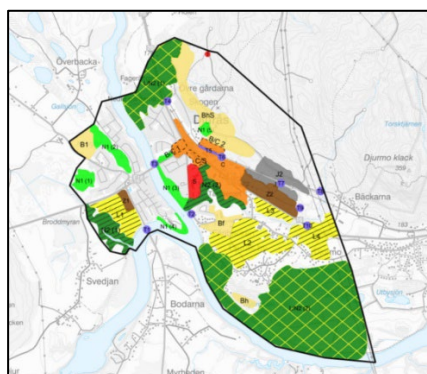
ÖP 2040

Översiktsplanen Öp 2040 antogs av Kommunfullmäktige den 13 juni 2022.

I översiktsplanen ges vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men ska visa kommunens vilja med utvecklingen. Arbetet framöver kommer även bestå av att ta fram program och planer som beskrivs i ÖP 2040.

FÖP Djurås

Fördjupad översiktsplan Djurås antogs av kommunfullmäktige den 2 oktober 2023. Inom ett område där kommunen vill vägleda utvecklingen mer i detalj kan översiktsplanen fördjupas. Det kan gälla till exempel en tätort eller ett större verksamhetsområde på landsbygden. Den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Djurås kompletterar alltså den kommunomfattande översiktsplanen (ÖP 2040). Planens syfte är att skapa en långsiktigt hållbar utveckling av bebyggelsen i området. Den ska vara vägledande och ett underlag för dialog mellan olika intressenter.

LIS-plan tätorter

LIS-planen antogs av kommunfullmäktige den 11 december 2023.

Ett tematiskt tillägg till översiktsplan är precis som översiktsplanen kommuntäckande, men behandlar bara ett enda tema. Temat kan vara planering för vindkraft, friluftsliv, områden för LIS – landsbygdsutveckling i strandnära läge, med mera.

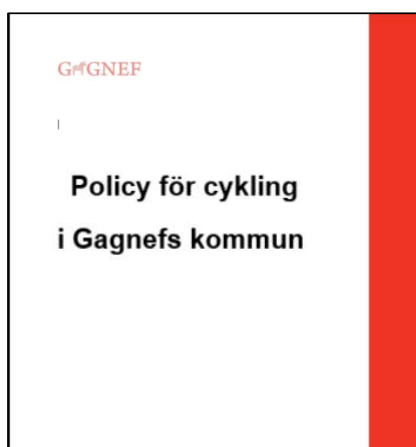
Denna LIS-plan utgör Gagnefs kommuns förslag till inriktning och ställningstaganden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Planen är en del av den kommunomfattande översiktsplanen (ÖP 2040). LIS-planen har samma formella krav som översiktsplanen på samråd, granskning och antagande.

VA-plan

VA-planen antogs av kommunfullmäktige den 28 september 2020. Planen syftar till att på bästa sätt förvalta och utveckla vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen så att den stödjer samhällsutvecklingen och medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten och avloppshantering kan uppfyllas.

Cykelpolicy

Policy för cykling i Gagnefs kommun antogs av kommunfullmäktige den 19 juni 2023. Syftet med cykelpolicyn är att Gagnefs kommun ska få ett aktuellt planeringsunderlag för cykeltrafiken, både för översiktlig och detaljerad planering. Cykelpolicyn ska vara ett hjälpmedel för framtida prioriteringar.

Bostadsplanering 2017-2025

Riktlinjer för bostadsförsörjningen antogs av kommunfullmäktige den 4 maj 2017. Syftet med riktlinjerna är att kunna erbjuda befintliga och presumtiva invånare goda bostäder. Goda boendemiljöer leder också till att kommunen blir attraktiv som bostadsort. Boendeplaneringen är därför en strategiskt viktig fråga för kommunen.

Ändrade planeringsförutsättningar

I samband med framtagandet av planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Kommunen ska även bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen och tematiska tilläggen är aktuella. I planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor som leder mot målen i kommunens vision med utvecklingen av den fysiska miljön.

Miljöbalken

I januari 2018 infördes ett nytt 6 kap. – Miljöbedömningar – i miljöbalken och främsta avsikten med det är att förtydliga lagstiftningen och ge den en mer lättillgänglig struktur som följer stegen i miljöbedömningsprocessen.

Plan- och bygglagen (PBL)

I april 2020 infördes flera ändringar i 3 kap. – Översiktsplan – PBL med syftet att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Det införs nya bestämmelser om när hela eller delar av översiktsplanen ska anses vara aktuell eller upphöra att gälla. Kommunen ska anta en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod. Vidare fick myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att upprätta föreskrifter för att ta fram en digital standard för utformning av översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser. Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan. Om kommunen inte antar en planeringsstrategi inom avsett tidsintervall anses översiktsplanen i sin helhet vara inaktuell, det vill säga även inklusive eventuella ändringar för en viss del av kommunen och tillägg avseende ett visst allmänt intresse. Detta gäller första gången efter 11 september 2024. Om kommunen varken antagit en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan, som har vunnit laga kraft, inom två år efter ett ordinarie val måste kommunen påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan.

Barnkonventionen

FN:s barnkonvention blev svensk lag 1 januari 2020. En av barnkonventionens grundprinciper är att alla åtgärder som rör barn i första hand ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3). En annan grundprincip är att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som rör dem (artikel 12).

Bostadsförsörjningslagen

Den 1 oktober 2022 trädde ändringar i bostadsförsörjningslagen i kraft. Den analys som ska ligga till grund för uppgifterna i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning behöver därefter ha en tydligare inriktning mot bostadsbristen i kommunen. Utöver analysen av den demografiska utvecklingen och marknadsförutsättningarna som ska göras ska uppgifterna i riktlinjerna särskilt grundas på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Kommunen ska även genomföra analysen med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med. Ett nytt sådant underlag kommer att finnas tillgängligt via Boverkets webbplats i samband med att lagändringen börjar gälla den 1 oktober 2022.

Omvärldsanalys

Rysslands invasionskrig av Ukraina har i grunden förändrat säkerhetsläget i vårt närområde. Det ökar även behovet av att stärka samhällets civila beredskap. Det är nu ännu viktigare än tidigare att beakta aspekter på säkerhetsskydd när planering för samhällets infrastrukturer och funktioner som energi, vatten och kommunikationer sker. Även konsekvenser i form av ökat behov av energieffektiviseringar och en ökad inhemsk produktion av förnybar energi påverkar samhällsplaneringen.

Regeringen har i sin digitaliseringsstrategi pekat ut samhällsbyggnadsprocessen som ett område där Sveriges kommuner och myndigheter behöver samverka för att på ett bättre sätt ta tillvara digitaliseringens möjligheter, målet är att Sverige ska bli bäst i världen på att ta tillvara digitaliseringens möjligheter och att vi ska hantera informationen i en gemensam nationell plattform för geodata.

Klimatanpassning

Regeringens mål för klimatanpassning är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Den 1 augusti 2018 ändrades plan- och bygglagen, PBL (2010:900) 3 kap. 5§. Syftet med ändringen är att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatförändringen. Ändringen innebär ett krav att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion, samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

En checklista för Begränsad klimatpåverkan i fysisk planering har publicerats våren 2022. Målet är att ge stöd i planeringen så att den medverkar till en minskad klimatpåverkan. <https://www.rus.se/checklista-for-begransad-klimatpaverkan/>

Kommuner har enligt lagen om kommunal energiplanering krav på att ha en aktuell plan för kommunens energiförsörjning. Planen kan finnas som en separat plan eller ingå i till exempel en översiktsplan. Planen behöver visa kommunens nuvarande och framtida energibehov utifrån planerad utveckling samt större energianvändare. Planen behöver även visa hur kommunen planerar för att kunna tillgodose behovet med uteslutande fossilfri energi.

Kulturmiljö

Kommunerna har en central roll i samhällsutvecklingen utifrån att mycket görs på lokal nivå som direkt påverkar kulturarvet och kulturmiljön. Riksantikvarieämbetet definierar kulturmiljöarbete som verksamheter och aktiviteter som har betydelse för möjligheten att bevara, använda och utveckla kulturmiljön, oavsett om dessa rubriceras som kulturmiljöarbete eller inte. Länsstyrelsen påpekar vikten av att ta med samiska lämningar i kulturmiljöarbetet.

Ny statusklassning av recipienter och nytt åtgärdsprogram

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ger information om vilka åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Åtgärdsprogrammet för den nuvarande förvaltningscykeln, 2022–2027, ålägger kommunerna att genomföra åtgärder inom 6 olika områden; vattenplanering, miljö tillsyn, dricksvattenskydd, VA-planering inklusive dagvatten, dioxiner från småskalig förbränning och fysisk planering. I den fysiska planeringen ska det

tydliggöras att miljö kvalitetsnormerna för vatten är bindande och ska därmed ligga till grund för planer och beslut. I samband med det nya åtgärdsprogrammet har det beslutats om nya miljö kvalitetsnormer som anger vilken status vatten ska ha vid en viss tidpunkt.

Transportsystem

Det finns en plan för Sveriges transportinfrastruktur för perioden 2022–2033. Planen innehåller omfattande åtgärder för att underhålla och utveckla den svenska transportinfrastrukturen i hela landet och ska bidra till ökad tillgänglighet, vidgade arbetsmarknadsregioner, regional utveckling, ökad sammanhållning i landet, förbättrad konkurrenskraft och att uppnå till klimatmålen. Dalarnas län har även en regional transportinfrastrukturplan för samma period, planen visar vilka investeringar som ska göras i Dalarna under åren fram till 2033. Länsplanen innehåller också målformuleringar, nuläge och planeringsförutsättningar samt beskrivning av brister och behov i transportsystemet i Dalarna och förslag på åtgärdsplaner där för Dalarnas tillgängliga medel fördelas för att åtgärda brister och behov. Region Dalarna håller på att ta fram ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för perioden 2022–2031.

Översiktsplanens aktualitet

Det händer mycket i regionen och i världen runt omkring oss och detta gör att delar av översiktsplanen snabbt kan bli inaktuella - även om planen bara är något år gammal. Det återkommande arbetet med planeringsstrategin är därför ett bra verktyg för politikerna, vars viljeinriktning ska speglas i kommunens planering.

Översiktsplanens samtliga dokument har analyserats utifrån gällande planeringsunderlag och uppfattade förändringar. Analysen har resulterat i att en tabell har tagits fram där alla strategiska översiktliga dokument, planer och program har samlats. Tabellen redovisas som en bilaga till den här textdelen av planeringsstrategin. Det gäller befintliga och planerade arbeten. Det är inte en komplett lista utan aktuell när den **antagits i juni 2024**. Tabellen är indelad i flera kolumner med planens aktualitet, planerat arbete, antagande, planerade åtgärder och kommentar/motivering. Under planerade åtgärder återfinns även Länsstyrelsens planeringsunderlag från 25 augusti 2022. Tabellen har tagits fram av Gagnefs kommuns arbetsgrupp som består av tjänstepersoner från alla kommunens förvaltningar. Dessa tjänstepersoner representerar alla de allmänna intressen som berör en översiktlig planering.

Översiktsplanen (ÖP 2040) bedöms vara aktuell, såtillvida att den ger tillräcklig vägledning för beslut rörande den avsedda mark- och vattenanvändningen. Den ger också tillräcklig vägledning för utveckling och bevarande av den byggda miljön, men behöver kompletteras med fördjupningar för samtliga tätorter samt energi- och klimatplan. Översiktsplanen bidrar även till att olika riksintressen kan tillgodoses och att gällande miljökvalitetsnormer kan följas. Även om översiktsplanen bedöms vara aktuell finns det behov av nya eller uppdaterade planeringsunderlag inom ett antal områden.

Se bilaga Exceltabell för mer information.

Förutsättningar för vidare arbete

Enligt PBL 3 kap. 23 § ska kommunfullmäktige i planeringsstrategin ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Den sammanlagda bedömningen är att samtliga dokument fungerar som ett stöd för det kommunala arbetet. Det kan däremot finnas behov i att ha en längre tidshorisont, men det är samtidigt viktigt att hålla planeringsunderlagen till dokumenten aktuella då mycket händer inom olika områden.

Översiktlig planering behandlar många olika ämnesområden kallade allmänna intressen. När vi betraktar de allmänna intressena betraktar vi ofta dem var för sig. Men ett allmänt intresse kan ha en stark påverkan på ett annat intresse och tillsammans kan de få en större negativ konsekvens. Det som från start är en liten konsekvens att ta en viss mark i anspråk för bebyggelse kan över tid och med ytterligare exploatering bli en stor negativ konsekvens. Särskilt om hänsyn tas till ett alltmer extremt klimat. Kumulativa effekter över tid, geografiskt och ämnesvis behöver hanteras i kommande översiktlig planering.

I avsnittet, Ändrade planeringsförutsättningar, beskrivs lagar och regler som kommunen behöver ta hänsyn till. Ändringarna som ofta sker på nationell nivå innebär att fler faktorer behöver beaktas i framtiden. Under arbetet med att ta fram ÖP 2040 identifierades ett antal strategiska planer som saknas och bör tas fram. Arbetet bör fortlöpande prioriteras för att ta fram dessa planer. Några viktiga hållpunkter beskrivs i listan här nedanför:

- Gagnefs kommun har ett inaktuellt kulturmiljöprogram från 1991 och ett arbete ska påbörjas för att ta fram ett nytt kulturmiljöprogram för hela kommunen utifrån de riktlinjer som finns beskrivna i ÖP 2040. Utifrån ÖP 2040 klass 1 områden kan områdesbestämmelser tas fram för flera av kommunens mest värdefulla kulturmiljöer. Även mindre omfattande kulturmiljöanalyser kan behöva göras inom ramen för framtagande av FÖPar.
- Samhällets anpassning för minskad klimatpåverkan och till ett förändrat klimat kan påverka användningen av mark- och vattenområden och hur vi hanterar den byggda miljön. Det här är en fråga som bör tas upp i kommande FÖPar såväl som kommuntäckande översiktsplan.
- I översiktsplanen ska även framgå vilka åtgärder för minskad klimatpåverkan (t.ex. minskade utsläpp av växthusgaser, energieffektivisering) som kommunen planerar. Det här är en fråga som bör tas upp i kommande FÖPar.
- Hur Gagnefs kommun ska planera för en föränderlig värld behöver undersökas i framtida översiktsplanering. Här kommer även den nya Dalastrategin och andra regionala och nationella planer in.
- Den översiktliga planeringen är en viktig del som behöver integreras i digitaliseringen av samhällsprocessen.
- Det regionala planeringsunderlaget som en del av strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad kan utgöra stöd i kommunernas översiktsplanering och vindbruksplan. Tydligare mål formuleras för både solcellsparkar och vindkraftsutbyggnad. Det är en fråga främst för energi- och klimatplanen.

- Gagnefs kommun saknar en cykelplan för att säkerställ goda cykelmöjligheter både inom och mellan våra tätorter och angränsande kommuner. Skolskjutshanteringen blir en del av cykelplanen.
- Kommunen saknar en aktuell serviceplan. Framtagande av en ny pågår och ska gälla till 2030. Syftet är en likartad struktur i hela kommunen med möjlighet att ha olika typer av verksamheter i kommunens tätorter.
- Utökat behov av boende och stöd till äldre. Andel äldre, över 80-år fortsätter att öka. Även behov av gruppboende växer de närmaste åren. Seniorboende bör finnas på flera orter i Gagnefs kommun. Det här är en fråga som bör tas upp i kommande FÖPar.
- Gagnefs kommun saknar grönplanering. Det behövs en tydlig plan för grönytor, utemiljöer och naturområden framförallt nära våra tätorter. Planen bör innehålla en strategi och involvera både Trafikverket och vägföreningarna.
- Barnperspektivet blir en viktig del och ska integreras i översiktsplaneringen. Barnkonventionen behöver arbetas in i alla strategiska dokument. För barns behov av tillgång till förskola och skola behöver det tydliggöras vilken typ av bostäder kommunen planerar för. Områden för utelek och naturmiljöer nära bostäder behövs för att ge möjlighet till rörelse i vardagen. Det här är frågor som bör tas upp i kommande FÖPar.
- Gagnefs kommun saknar en gröninfrastrukturplan med fokus på ekosystemtjänster och biologisk mångfald. En kommuntäckande gröninfrastrukturplan bör tas fram men frågan behöver också hanteras inom ramen för kommande FÖPar.
- Vid framtagandet av ÖP 2040 var fokus på tätorterna och markanvändningen mellan tätorterna kvarstår till stor del. Det gäller solceller i sydliga lägen, jordbruksmark (så kallade L-områden) som ska utses till bevarandeområden i hela kommunen, cykelstråk i hela kommunen, med flera. Vid fortsatt översiktlig planering bör dessa och andra (i framtiden relevanta) mellantätortsfrågor få extra fokus.

När det är dags för en ny planeringsstrategi bör även ett samrådsförfarande ingå i arbetet. Det bedömdes inte aktuellt i nuläget på grund av att översiktsplanen nyss antagits år 2022 och samråd skedde år 2021. En ny planeringsstrategi ska antas senast två år efter nästa val men vid behov kan den antas tidigare.

All vidare översiktlig planering ska vara digital. En obruten samhällsprocess bör eftersträvas i allt arbete med fysiska planer som kan knytas till en geografisk plats. För att uppnå kommande lagkrav om digital information ska kommunen ta ställning till om ÖP-modellen enligt Boverket kan användas. Målet med modellen är att man i framtiden ska kunna hantera information i en gemensam nationell plattform för geodata.

GGNEF

Planeringsstrategi 2022-2026

Gagnefs kommun

Strategiska fysiska planer	Aktuell under mandatperioden? ja/nej/pågående	Planerat arbete framåt	Antagande år och instans	Planerade åtgärder	Kommentar/motivering
ÖP 2040 kapitel 1	ja	inget	antagen 2022 KF	Uppdatera med eventuellt nya riksintressen från Trafikverket, Totalförsvaret.	ÖP 2040 sträcker sig till år 2040 och planeras inte uppdateras före det datumet.
ÖP 2040 kapitel 2	ja	inget	antagen 2022 KF	Granskningsyttrandet från Länsstyrelsen är inte längre aktuell. Vattenförsörjningsintresse - Bäsna vattenskyddsområde läggs till i text och karta samt att Nordbäck och Rista har hälsoföreskrifter	ÖP 2040 sträcker sig till år 2040 och planeras inte uppdateras före det datumet.
ÖP 2040 kapitel 3	ja	inget	antagen 2022 KF	Peka ut områden för bevarande av Öppen mark utanför tätorterna, uppdatera både karta och text. Digitalisera planförslaget och samla allt i CSM externt.	ÖP 2040 sträcker sig till år 2040 och planeras inte uppdateras före det datumet.
FÖP Djurås	ja	inget	antagen 2023 KF		FÖP Djurås 2040 sträcker sig till år 2040 och planeras inte uppdateras före det datumet.
TÖP LIS-plan tätorter	ja	inget	antagen 2024 KF		LIS-planen sträcker sig till år 2040 och planeras inte uppdateras före det datumet.
FÖP Bäsna	pågående	2023-2024	planerat 2025 KF	granskning 2024	samråd hösten 2021 med medborgarmöten
FÖP Gagnef	nej	2024-2025	planerat 2025 KF		
Cykelplan	pågående	2023-2028	planerat 2028 KF		kan först antas när alla FÖP är antagna, planerat antagande efter mandatperiodens slut
Energi- och klimatplan	pågående	2023	planerat 2024 KF	En förnyelsebar elproduktionsplan ingår	lagkrav på en aktuell plan
Bostadsförsörjningsprogram	ja	2024-2025	planerat 2025 KF		lagkrav på en aktuell plan, aktuell till 2025
Planeringsstrategi	pågående	2023-2024	planerat 2024 KF		
Kulturmiljöprogram	nej	2026-2027	planerat 2027 KF		Kulturmiljöprogram från 1991, planerat antagande efter mandatperiodens slut
VA-plan	ja	inget	antagen 2020 KF		
Vattentjänstplan	pågående	2023	planerat 2024 KF		

Gagnefs kommun
registrator@gagnef.se

Underlag inför planeringsstrategi för Gagnefs kommun

Inledning

Gagnefs kommuns kommuntäckande översiktsplan är antagen 2022-06-13.

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap 26 § plan- och bygglagen (PBL) i ett underlag till kommunen redovisa statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska anges hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Underlaget motsvarar ungefär den sammanfattande redogörelse som Länsstyrelsen tidigare tagit fram till kommunerna. Lagstiftaren har dock förtydligat att huvudsyftet nu är att tillhandahålla just ett underlag. I tidigare lagstiftning låg tyngdpunkten snarare på Länsstyrelsens synpunkter. Underlaget ska inte innefatta några slutliga avvägningar mellan motstående intressen och Länsstyrelsen förväntas inte heller göra någon egen bedömning av översiktsplanens aktualitet.

De statliga planeringsunderlagen finns samlade och sökbara i Planeringskatalogen. I detta underlag finns ibland även direktlänkar till olika myndigheters planeringsunderlag.

[Startsida - Planeringskatalogen](#)

Många vägledningar finns samlade på Boverkets webbsida. PBL kunskapsbanken.

[Planering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Boverket har gjort en sammanställning över lagändringar från år 2014 och fram till nu.

[Lagändringar av betydelse för översiktsplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Digital samhällsbyggnadsprocess

I rapporten "Vart är vi på väg?" beskriver Boverket sin målbild för en digital samhällsbyggnadsprocess och förutsättningar för en fortsatt digital utveckling: [Vart är vi på väg? Boverkets målbild för en digital samhällsbyggnadsprocess - Boverket](#)

Boverket har genom "ÖP-modellen" (version 2.1) presenterat ett förslag på hur geografisk planinformation kan struktureras på ett enhetligt sätt för att skapa möjlighet att utbyta information digitalt och få en mer effektiv process. Avsikten är att modellen ska vara flexibel för att kunna användas av alla kommuner och för olika nivåer i översiktsplaneringen. Boverket arbetar med att utveckla nästa version, ÖP-modellen 2.2: [ÖP-modell 2.1 - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

ÖP-modellen är i dagsläget frivillig att använda som ett stöd i översiktsplaneringen. Det kommer dock att bli nödvändigt att utgå ifrån en gemensam modell när kravet införs i plan- och bygglagen (2010:900) med tillämpningsföreskrifter att informationen i översiktsplaner och regionplaner måste kunna behandlas digitalt. Detsamma gäller för att i framtiden kunna hantera informationen i en gemensam nationell plattform för geodata. Med tanke på detta bör kommunen fundera på hur de på sikt ska kunna applicera ÖP-modellen i sitt kontinuerliga översiktsplanearbete.

Länsstyrelsens bedömning av granskningsyttrandets aktualitet

Länsstyrelsen bedömer att granskningsyttrandet på den kommuntäckande översiktsplanen inte längre är aktuellt. Gagnefs kommun har i antagandehandlingen tillgodosett Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet daterat 2022-04-22 gällande grundvattenskydd och vattenförsörjning.

Statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet

Av Länsstyrelsens samrådsyttrande 2021-12-09 på översiktsplanen framgick bland annat de statliga och mellankommunala intressen som kommunen borde beakta och som har betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen bedömer att det överlag inte har skett några betydande förändringar av intressena sedan dess. Länsstyrelsen vill dock lyfta fram följande som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Riksintressen

Riksintressen för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § MB

Trafikverkets senaste uppdatering av riksintresseanspråk för kommunikation gjordes i maj 2018.

Trafikverket arbetar med ett nytt utpekande av riksintressen för trafikslagets anläggningar. Utpekandet utgår från Trafikverkets nya kriterier för riksintresseutpekanden från 2020. Trafikverket bedömer att nya utpekanden kommer under hösten 2022.

Riksintressen för totalförsvaret enligt 3 kap 9 § MB

Mot bakgrund av att det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats tillkommer förändrade mål för det militära och civila försvaret.

Hälsa och säkerhet

Vatten och avlopp

Länsstyrelsen i Dalarnas län har tagit fram en vägledning om hur VA-frågorna kan komma in i den översiktliga planeringen.

[VA i fysisk planering | Länsstyrelsen Dalarna](#)

Länsstyrelsen har utrett i vilka områden i länets alla kommuner som det kan finnas behov av allmänna vattentjänster. Hänsyn har tagits till områdets lokala förutsättningar om att ordna eget dricksvatten samt för att ta om hand eget spillvatten.

[Bebyggda områden med eventuellt behov av allmänna vattentjänster | Länsstyrelsen Dalarna \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenförsörjningsintressen

Det anges i översiktsplanen på sidan 14–15 (kapitel 2) under rubriken ”Vattenförsörjningsintresse enligt vattenförsörjningsplan Dalarnas län” att;

1. Bröttjärna, Rista, Nordbäck och Dalecarlia Springwater omfattas av områden med klass 3, vilket är felaktigt. Inom Gagnefs kommun finns inga områden med klass 3 enligt den regionala vattenförsörjningsplanen.
2. Sångån och Sandvika är redovisade som ett och samma vattenskyddsområde men dessa två är separata vattenskyddsområden.

Vattenskyddsområdet för Bäsna nämns inte och visas inte heller på kartan.

Det bör förtydligas att för Nordbäck och Rista finns lokala hälsoskyddsföreskrifter vilket inte jämförbart med vattenskyddsområde.

Övriga allmänna intressen

Bostadsförsörjning

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar gäller från den 1 januari 2014 (SFS 2000:1383). Riktlinjer för bostadsförsörjning är ett av kommunens underlag för att motivera vilken mark och hur mycket mark som tas i anspråk i bland annat översiktsplaneringen.

Den 1 oktober 2022 ändras lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Förändringen innebär att den analys som ska ligga till grund för kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning ska ha en tydligare inriktning mot eventuell bostadsbrist i den egna kommunen. Kommunerna ska bland annat analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Boverket ska tillhandahålla underlag till kommunerna.

[Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden Civilutskottets Betänkande 2021/22:CU17 - Riksdagen](#)

Energi och klimat

Kommuner har enligt lagen om kommunal energiplanering krav på att ha en aktuell plan för kommunens energiförsörjning. Planen kan finnas som en separat plan eller ingå i till exempel en översiktsplan. Planen behöver visa kommunens nuvarande och framtida energibehov utifrån planerad utveckling samt större energianvändare. Planen behöver även visa hur kommunen planerar för att kunna tillgodose behovet med uteslutande fossilfri energi.

Kommunens bidrag till ökad energiproduktion kan handla om:

- att planera områden för vindkraft
- att planera för ökad solenergiproduktion i befintlig och ny bebyggelse
- att planera för ökad kraftvärmeproduktion
- att planera för att nyttja restvärme från olika verksamheter

En checklista för Begränsad klimatpåverkan i fysisk planering har publicerats våren 2022. Målet är att ge stöd i planeringen så att den medverkar till en minskad klimatpåverkan. Checklistan är tänkt att vara ett stöd inom både översikts- och detaljplanering.

[Checklista för begränsad klimatpåverkan - Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet \(rus.se\)](#)

Länsstyrelserna i Dalarnas län och Värmlands län har på uppdrag av Energimyndigheten och Naturvårdsverket den 1 maj 2022 startat upp ett projekt att analysera potentialen för hållbar vindkraftsutbyggnad i länen. Arbetet kommer att ske i nära samverkan med Försvarmakten, kommunerna i länen, vindkraftbranschen och nätägare med flera och pågå under två år.

Under projektets två år ska tas fram:

- en nulägesanalys för vindkraft i länet,
- ett regionalt planeringsunderlag för vindkraft som ger stöd i kommunernas översiktsplanering,
- en bedömning om vi kan nå det föreslagna utbyggnadsbetinget på 7,5 TWh el och det regionala elbehovet,
- en metodbeskrivning för hur Försvarmaktens intressen kan hanteras i planeringsunderlaget.

Naturmiljö

Boverket och Naturvårdsverket har tagit fram en gemensam nationell vägledning för kommunal grönplanering.

[Grönplanera! – En vägledning om kommunal grönplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Kulturmiljö

Länsstyrelsen vill upplysa om att ny medvetenhet och kunskap har tillkommit om samisk historia med lämningar i både fjäll- och skogsområden söder om dagens Sapmi. Samiska lämningar är diskreta och sällan uppmärksammade vid fornminnesinventeringar i Dalarna. Ett antal oregistrerade, lagskyddade fornlämningar kan förväntas finnas i kommunen och det saknas en vidare beskrivning av hoten mot dessa. Detta bör beaktas i den fortsatta planeringen. En ny arkeologisk inventering av fornlämningar bör innefatta ett särskilt fokus på samiska lämningar.

Läs mer om det samiska kulturlandskapet

[Det samiska kulturlandskapet | Program för att bevara, bruka och utveckla det samiska kulturlandskapet 2021–2025 \(samiskalandskap.se\)](#)

Läs mer om samiska kulturyttringar i Mellansverige:

<https://ohtsedidh.se/>

Nationella mål, planer och program

Infrastruktur

Nationell plan för transportsystemet 2018–2029 omfattar järnvägar, sjöfart och det nationella vägnätet och revideras vart fjärde år. Den 7 juni 2022 fastställde regeringen den nationella trafikslagsövergripande planen för transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033.

[Nationell plan 2022–2033 - Bransch \(trafikverket.se\)](#)

Regionala mål, planer och program

Infrastruktur

Regional transportinfrastrukturplan för Dalarna 2018–2029 är föremål för revidering. Region Dalarna avser den 3 oktober 2022 besluta om att fastställa den slutliga länsplanen 2022–2033.

[Länsplan för regional transportinfrastruktur i Dalarna 2022-2033 - Region Dalarna](#)

Region Dalarna håller på att ta fram ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för perioden 2022–2031.

[Kollektivtrafikförvaltning - Region Dalarna](#)

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Åsa Lindqvist med planarkitekt Isak Jakobsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.